

לֹא-יֹאכַל דָּם: ַ וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר
הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֵצֵד צִיד חַיָּה אוֹ-עוֹף אֲשֶׁר
יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת-דָּמּוֹ וְכִסְהוּ בַּעֲפָר: ַ כִּי-נֶפֶשׁ
כָּל-בֶּשֶׂר דָּמּוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא וְאָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם
כָּל-בֶּשֶׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל-בֶּשֶׂר דָּמּוֹ הוּא
כָּל-אֲכָלְיוֹ יִכְרַת: ַ וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל גְּבִלָה
וּמְרִפָּה בְּאֲזָרָה וּבְגֵר וְכַבֵּם בְּגִדְיוֹ וְרַחֵן בַּמַּיִם
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהֵר: ַ וְאִם לֹא יִכְבֶּם וּבִשְׂרוּ
לֹא יִרְחֵן וְנִשְׂא עוֹנּוֹ: ַ פִּי אֵ וְיִדְבַר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה

תו"א (יג) אשר יצוד. חולין פד. חיה או עוף. חולין פד. פו: אשר יאכל. טז פה. ושפך את דמו. טז: פד. פו. שנת כז. צינה ז: צ"ק לא: וכסוהו בעפר. סוטה טו. חולין לא. פג: פד. פו. פח: (יד) כי נפש כל בשר. חולין פו: ואמר לבני ישראל. טז פו. (טז) וכל נפש אשר תאכל גבלה ומרפה. זכמים טז: ע: חולין קכ.

רש"י

(יג) אשר יצוד. אין לי אלא ציד. אווין ותרגולין מנין תלמוד לומר ציד מכל מקום. אם כן למה נאמר אשר יצוד שלא יאכל ציד אלא צהומנה הואת (ת"כ חולין פ"ד): אשר יאכל. פרט לטמאים: (יד) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר. נפש לשון נקבה: (טז) אשר תאכל גבלה ומרפה. נבלת עוף טהור דבר הכתוב שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הנבלה

העמק דבר

(יג) אשר יצוד ציד חיה וגו'. כלפי שביאר הכתוב במקומו טעם איסור דם אלו הצוראים משום ציון נפש פראים אלו כאשר יצואר, מש"ה הקדים הכתוב בלשון אשר יצוד, דעפ"י רוב חיה או עוף המה טעונים צידה והמה חפשים בלי עול, וממילא כן הדין בשאינם טעונים צידה, דמכל מקום כך נוצר טבע נפש חיה ועוף שיהיו פראים. ושינה הכתוב כאן לכתוב מצני ישראל ובכל הפרשה כתיב מציית ישראל, היינו משום דבית ישראל משמע ג"כ נשים, ונשים לאו צנות צידה הן, שאין דרכן בכלי זיין, על כן כתיב בני ישראל: וכסוהו בעפר. ללמדנו שמי שנפשו פראי ראוי לכך,

בִּינְיוֹן לֹא יִכּוֹל דָּמָא: ַ יג וְגַבְר גְּבַר מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּוֹרֵיָא דִּי יתְגַוְרוּן בְּיַהוּדָא
דִּי יצוֹד צִידָא חַיָּתָא אוֹ עוֹפָא דִּי יתְאָכִיל וְיִשׁוֹד יַת דְּמִיָּה וּיְכַסְיָנִיָּה בַּעֲפָרָא: ַ יד אַרְי
נֶפֶשׁ כָּל בְּסָרָא דְּמִיָּה בְּנִפְשִׁיהָ הוּא וְאָמְרִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בְּסָרָא לֹא תִיכְלֹן
אַרְי נֶפֶשׁ כָּל בְּסָרָא דְּמִיָּה הִיא כָּל דִּיכְלִינִיָּה יִשְׁתַּיְצִי: ַ טו וְכָל אֲנָשׁ דִּי יִכּוֹל גְּבִלָה
וּתְבִירָא בְּיַצִּיבֵיָא וּבְגִוְרֵיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹתֵי וְיִסְחֵי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסָאָב עַד רְמִישָׂא
וְיִדְבִּי: ַ טז וְאִם לֹא יִצְבַּע וּבְסָרִיָּה לֹא יִסְחֵי וְיִקְבַּל חוֹבִיָּה: ַ א וּמְלִיל יִי עִם מוֹשֶׁה

רש"י

ולמדך כאן שמטמא באכילתה ואינה מטמאה במגע. וטרפה האמורה כאן לא נכתב אלא לדרוש. וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הנבלה מ"ל טרפה מי שיש במינו טרפה יאח עוף טמא שאין במינו טרפה (זכמים ס"ט): (טז) ונשא עונו. אם יאכל קדש או יכנס למקדש חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחיק ונשא עונו. על רחילת גופו ענוש

העמק דבר

מינא אלא כל אוכליו יכרת: (טז) אשר תאכל גבלה ומרפה. הפשט המקרא תמוה, שאין מקום לפרש על חיה ועוף שהם נבלה או טרפה, שהרי דין חיה כבר נפרש בפ' שמיני דטומאה לעולם נבלתה במגע ובמשא, וטהורה דוקא כי ימותו, ואז מטמא במגע ובמשא ובאכילה, אלא ע"כ מיירי בעוף לחוד, וכדרך המקרא כמש"כ לעיל י"ג כ', דמיירי במידי דסליק מינה במקרא הקודם. ואם נפרש נבילה או טריפה, ויהיה הפי' טריפה שנשחט מטמא באכילה, זה ג"כ א"כ שהרי סתם נבילה משמע ג"כ אפילו נשחטה, כמו לשון הכתוב צהומה טמאה, דצהומה טהורה כתיב כי ימות ובטמאה כתיב נבילה, משמע בכל אופן אפילו נשחט, וא"כ יהא במשמע כל עוף שחוט, אפילו עוף טהור דמיירי צי אשר יאכל, וזה א"כ דא"כ מאי אריא טריפה שנשחט, ומו האין אפשר לעוף טהור שנשחט וגאל יהא מטמא באכילה, ומו הרי אפי' צהומה טריפה שנשחטה השחיטה מטרתה ק"ו עוף, וזה הק"ו איתא במשנה דזכמים פרק ז' (ד' ס"ט), אלא ע"כ פי' נבלה וטרפה יחד, והכונה לעוף טריפה אין דרכו להיות נשחט, דצהומה טריפה דרכה להיות נשחט כדי לטהר מטומאת מגע ומשא, משא"כ עוף דוקא כשר דרכו להיות נשחט לאכילה ולא טריפה, וממילא כיון דנטרפה למדנו דמיירי בלא נשחטה. והדרשה בפרש"י תדרש מדלא כתיב בפ"י בלשון מצואר וכי ימות

מן העוף וגו'. ומהר"ר. הא וטהר מיומר, והנה לעיל י"א ל"ב צללים כתיב ג"כ וטמא עד הערב וטהר, ודרשו במ"כ והוצא ציממות ד' ע"ה דטבול יום כשר למעשר ואסור לתרומה, ולכאורה יש לנו לפרש גם הא קרא הכי, אבל א"כ למאי הביאו שם ציממות דרשה דטב"י כשר לאכול מעשר ואסור בתרומה מקראי דפ' אמור, הא ידענו מהאי קרא דקדים, וז"ל דמהאי קרא לא ידענו אלא נגיעה, רק מקרא דפ' שמיני למדנו נגיעה דכלים וכאן מיירי בנגיעה דאדם, אבל לאכילה לא ידענו כי אם מקראי דהתם: (טז) ונשא עונו. הדרש ידוע דקאי בטומאת מקדש וקדשיו, אבל לפי הפשט כך הענין, דמי שאל מאלכות אסורות ראוי צהגיעו לתשובה לטבול ענינו ובגדיו, כמצואר באדר"י פ"ח צריצה שנשצית בין הגויס וכשפדאזיה לזה ר"י לטבול אותה משום שאכלה מאלכות אסורות, מיהו נבלת צהומה אפשר להיות צהגגה שלא נשחט כדין, וכן טריפה אפשר שודע אח"כ שהיא טרפה, אבל נבילה וטריפה וכמו שפירשנו שהיא טרפה וממילא לא נשחטה וה"ה נבילה, מש"ה אפילו כשהוא שצ טעון נבילה ושנוי בגדיו לטהרה, ואם לא התעורר לזה ונשא עונו, דמאלל איסור מטמטם וגורם לחטוא להבא כמש"כ בספר דברים ו' י"ג, ועיקר אזהרת הכתוב הוא על רחילת גופו, כמו לפי הדרש דקאי על טומאת מקדש וקדשיו כן הוא לפי הפשט, וכ"ה ציו"ד